

Memòria

2018 Memòria de les
Càritas diocesanes
amb seu a Catalunya

Càritas
Catalunya

Sumari

1	Pròleg	3
2	Presentació	5
3	Identitat i organització	7
4	Programes i projectes de la memòria 2018	9
5	Perfil de les persones ateses per l'acció social	19
6	Situació de les persones ateses per les Càritas de Catalunya	29
7	Entitats vinculades	37
8	Comunicació, sensibilització i denúncia	40
9	Animació comunitària	42
10	Dades econòmiques 2018	44
11	Persones al servei de persones	46
12	Sigues part de la solució contra la pobresa	47
13	Càritas diocesanes amb seu a Catalunya	48

Edita: Càritas Catalunya. Dels Àngels, 18 – 08001 Barcelona. Tel. 934 126 864. NIF R25002991. **Consell de redacció:** Grup de Treball de la Memòria. **Coordinació:** Càritas Catalunya. **Disseny:** ESSA Estructura de Comunicació. S.L. **Fotografies:** Càritas diocesanes amb seu a Catalunya, Sergi Càmara i Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya. **Correcció:** Marina Miralles. **Impressió:** AGPOGRAF, S.A. Barcelona, octubre de 2019.

Càritas Catalunya permet la reproducció, la difusió i còpia de qualsevol d'aquests continguts d'aquesta publicació, sempre que sigui citant la font i la data de la publicació. Estan expressament excloses d'aquest permís, qualsevol de les imatges/fotografies, que queden protegides pel dret a la propietat intel·lectual. Se'n podrà tenir autorització prèvia petició per escrit a info@caritascatalunya.cat.

A Càritas ens importa la salut del nostre planeta. El paper per imprimir aquesta memòria provés de fonts sostenibles i certificades.

1 Benvolguts germans i germanes,

Teniu a les mans, un any més, la memòria de les activitats de Càritas a les diòcesis amb seu a Catalunya. **Aquest document és clau per saber exactament on som com a societat i ens ajuda a prendre consciència** de la crua realitat que a molts dels nostres germans i germanes els ha tocat viure. Són adults i infants que pateixen els efectes de la desigualtat i de la pobresa. Persones que malviuen al nostre voltant i que, sovint, són invisibles als nostres ulls.

Any rere any, les xifres ens mostren una clara tendència a **la cronificació de la vulnerabilitat**. Sota cada cop més baixos, incapacitat per assumir els elevats costos de l'habitatge, dificultats per tirar endavant la família... La crisi que va començar l'any 2008 ha generat una situació complexa per a moltes famílies, que veuen que van passant els dies i no milloren. Per molt que creixi l'economia, la situació personal i familiar d'aquestes persones segueix igual. Cada cop són més i cada cop ho tenen més difícil per sortir-se'n.

Per això, és molt important la feina que es duu a terme des de Càritas Catalunya, perquè Càritas no és una obra més de l'Església, sinó que és l'Església mateixa. **L'amor –caritas– serà sempre necessari**, i avui encara som molt lluny d'edificar aquesta obra.

Com a Església catòlica tenim **una missió**: acompanyar i acollir tothom qui ho necessiti. El nostre ha de ser un acompanyament que refaci la persona d'una manera integral, ajudant-la a cobrir les necessitats bàsiques, tant materials com espirituals. Sempre m'agrada tenir present els consells que ens fa sant Joan a la seva primera carta i que el papa Francesc recordava en la I Jornada Mundial dels Pobres: «Fills meus, no estímem amb frases i paraules, sinó amb obres i de veritat» (1 Jn 3,18).

En aquest sentit, m'agradaria encoratjar-vos a treballar de forma incansable per oferir una vida digna a aquells germans nostres que més pateixen. **Perquè en ells, en els pobres i desvalguts, no podem oblidar que hi viu Crist**: «En veritat us ho dic: tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, m'ho fèieu a mi» (Mt 25,40).

Com a Església, hem de promoure **una onada d'esperança**, una onada que creixi i sumi la labor de moltes institucions i entitats amb les quals compartim l'objectiu comú de construir una societat més cohesionada, justa, lliure i fraterna. Canviar el nostre entorn amb **petits gestos que aportin una gran càrrega d'amor i de misericòrdia** és a les nostres mans. Si les fredes xifres de la pobresa ens impacten i ens importen, pre-ocupem-nos i ocupem-nos-en.

Gràcies per tota la feina que feu dia a dia. Que Déu us beneeixi a tots.

+Joan Josep Omella Omella

Cardenal Arquebisbe de Barcelona

Responsable de la pastoral social en l'àmbit de la Tarraconense

Bisbe Delegat de la Conferència Episcopal Tarraconense a Càritas Catalunya

2 El repte que tenim com a país és immens

Tot i la recuperació econòmica dels darrers anys, són nombrosos els indicadors i els informes que reflecteixen que **la nostra societat està patint una fractura de la cohesió social**. La recuperació incrementa, també, les desigualtats entre les persones més riques i les més pobres. A més a més, costa que millori la situació econòmica i social de moltes famílies, sobretot per a aquelles que es troben en situació de vulnerabilitat extrema.

Durant l'any 2018, el 19,3 % de la població catalana es trobava en situació d'exclusió social i, dins d'aquest grup de població, els que es trobaven en situació més greu **d'exclusió social severa eren el 9,6 %**, amb un augment de 3 dècimes des dels moments pitjors de la crisi, el 2013.

Les mesures que s'adoptaren davant la crisi econòmica que va esclatar l'any 2008 estan comportant **una desigualtat en la distribució de la renda**. Les conseqüències d'aquest sotrac són ben presents, sobretot, en la dificultat per accedir a la feina digna i a l'habitatge, pilars fonamentals per sortir de la pobresa i de l'exclusió social. Les condicions laborals que ofereix el mercat ordinari continuen sense garantir una estabilitat econòmica i professional suficient per viure de manera digna. **I, pel que fa a l'habitatge, la situació és alarmant**. Els lloguers impagables i la falta de recursos per a les hipoteques posen en perill el dret a un habitatge digne, adequat i assequible.

El repte que tenim al davant com a país és immens: **la pobresa es cronifica i les desigualtats creixen**, una situació que ha esdevingut estructural i afecta tothom d'una manera o altra. En primer lloc, i de manera dramàtica, afecta la dignitat de les persones que no poden desenvolupar el seu projecte vital amb autonomia, perquè sovint no poden exercir tots els seus drets de ciutadania. I, tanmateix, **les prestacions bàsiques que conformen el sistema de protecció social a Catalunya són insuficients** en quantia i durada, i no sempre arriben a totes les persones que les necessiten.

Per fer front a tots aquests reptes, ens cal impulsar i aplicar **una resposta comunitària** que s'obri al veïnatge i a les comunitats, amb l'objectiu de fomentar les relacions socials i evitar l'exclusió. Conèixer i apropar-nos a les persones del nostre entorn és una eina fonamental per garantir que ningú quedi al marge de la societat. Ara que l'individualisme, la xenofòbia i el racisme tornen a ser ben presents a la vida pública, cal sensibilització i denúncia.

Ens cal seguir acompanyant les persones a recuperar la seva dignitat, a desenvolupar les seves capacitats, els seus projectes de vida, perquè cada persona és única i protagonista de la seva història i del seu procés vital. Cal seguir oferint espais de confiança en què les persones puguin sentir-se valorades, escoltades i respectades.

El 2018 hem pogut observar un descens del nombre de persones i de llars que s'han beneficiat de l'acció de les Càritas diocesanes catalanes. L'any passat, **69.161 llars**, on vivien **220.631 persones**, es van beneficiar de l'acció social de les Càritas amb seu a Catalunya, cosa que representa una disminució del **31 %** respecte al 2017.

Aquest fet ens mostra una nova realitat, encara més preocupant. Si bé és cert que aquest període de reactivació de l'economia ha permès, a moltes llars que es trobaven en situació d'exclusió social, una recuperació en la línia de la integració, també constatem que **encara no s'han assolit els nivells que hi havia el 2007**, abans del període de recessió, i **que les famílies en situació d'exclusió més severa han quedat en una situació encara més precària** i han exhaurit totes les xarxes de suport i de seguretat.

Seguim observant que, malgrat que acompanyem menys llars i persones, **continuem amb volums similars d'atencions**, és a dir, atenem menys persones però les atenem més vegades i amb més intensitat. Gairebé al 70 % de les persones que hem ajudat se'ls ha hagut de donar suport en les necessitats bàsiques, fet que ens demostra –contràriament a la creença generalitzada– que són les classes mitjanes les que han quedat més perjudicades d'aquest període de crisi. Han estat les persones i les llars que estaven en situacions d'exclusió més severa les que encara no han pogut cauteritzar les seves ferides i que, per tant, han quedat en una situació de més vulnerabilitat.

Els col·lectius més afectats per l'exclusió social són les mares soles, les famílies amb fills, la gent gran i les persones que provenen d'altres països i que no tenen la situació regularitzada, o cauen en la irregularitat sobrevinguda.

Les oportunitats són encara més escasses per a aquelles persones que s'han vist obligades a abandonar els seus països d'origen cercant l'esperança d'un futur millor, i que estan en situació administrativa irregular. Tot i que no es tracta del grup més nombrós, ja que són només el 17 % de les persones estrangeres que atenem, la vulneració dels seus drets és una constant que ens ha de portar a reflexionar. **Les actuals polítiques de migració no posen la persona en el centre**, ans al contrari, li dificulten l'accés a drets tan bàsics com la sanitat, el treball o la participació social, i fomenten pràctiques abusives o explotació laboral. Per això, **ens urgeix també un desplegament de la Renda Garantida de Ciutadania** que arribi a totes les persones que la necessiten i que sigui compatible amb altres ajudes.

Vivim en una societat desvinculada, en la qual cada vegada és més difícil fer-nos càrrec de les persones que es queden enrere, i per això **necessitem revincular-nos**, tornar a la base de la proximitat i no estar tan supeditats a la intoxicació informativa de les xarxes. Cal treballar intensament per l'objectiu primordial: **la consolidació d'una comunitat plenament integrada i socialment consolidada**.

Francesc Roig Queralt

President

Càritas Catalunya

3 Identitat i organització

Càritas

Què és Càritas?

En paraules del papa Francesc: "Càritas és la carícia de l'Església al seu Poble, és la carícia de la Mare Església als seus fills, la tendresa, la proximitat".

Càritas Catalunya és l'entitat de servei a les Càritas diocesanes amb seu a Catalunya i de coordinació d'accions.

La missió de Càritas

La missió de Càritas Catalunya és la de cohesionar, promoure i coordinar les Càritas diocesanes amb seu a Catalunya en el seu servei d'acollida i acompanyament a les persones més vulnerables, i en el desenvolupament del seu compromís social i caritatiu.

Els valors

Els valors de Càritas Catalunya són la participació, la gratuïtat, la fraternitat, la justícia social, la transparència, la dignitat, la sostenibilitat i l'austeritat.

La visió

La visió de Càritas Catalunya és donar suport i facilitar els serveis necessaris a les Càritas diocesanes amb seu a Catalunya. Aspira a ser un referent de compromís social, aposta per la construcció d'una societat justa i fraterna, on tothom es pugui desenvolupar integralment i de forma inclusiva, i promou la participació efectiva de les comunitats cristianes.

Han augmentat els nostres projectes d'acollida i acompanyament, els programes adreçats a la família i infància i els d'orientació laboral.

4 Programes i projectes de la memòria 2018

L'any 2018 han augmentat els nostres projectes d'acollida i acompanyament, els programes adreçats a la família i infància i els d'orientació laboral, mentre que s'han reduït els projectes de necessitats bàsiques, principalment pel canvi en els projectes de banc d'aliments.

1. Programa d'Acollida i acompanyament (284 projectes)

1.1. Centres d'acollida i acompanyament (240 projectes)

L'objectiu és fer una primera acollida individual o grupal, si cal, i acompanyar la família o les persones per millorar la situació amb la seva participació activa.

1.2. Espais relacionals (44 projectes)

Aquests espais estan concebuts per fomentar la relació entre persones que es troben soles o amb poca xarxa social. S'hi promou el coneixement i l'ajuda mútua, així com el suport i l'intercanvi de pautes culturals.

2. Programa de Cobertura de les necessitats bàsiques (712 projectes)

2.1. Serveis d'Ajudes Econòmiques (SAE) (184 projectes)

Aquest servei facilita ajuts econòmics en metàl·lic a persones i famílies perquè puguin fer front a les despeses d'alimentació, lloguer, habitacions rellogades, transport, despeses escolars, medicació, etc. Són temporals i sempre es porten a terme amb un seguiment social de la persona o família per part dels professionals de Càritas.

Des dels **284** projectes s'han acollit i acompanyat més de **107.000** persones, amb una inversió que supera els **5 milions** d'euros

Des dels **712** projectes s'han cobert les necessitats bàsiques de **67.000** persones, amb una inversió que supera els **10 milions** d'euros

2.2. Ajuts en espècie: aliments, roba, parament de la llar, material ortopèdic... (528 projectes)

Lliurament d'aliments, roba, productes d'higiene, parament de la llar i altres ajuts que permeten cobrir les necessitats bàsiques. La majoria formen part de la xarxa de les Càritas parroquials i arxiprestals. Actualment alguns punts s'estan agrupant en diferents centres de distribució d'aliments per oferir a les famílies una alimentació més completa i variada.

3. Programa de Gent gran (179 projectes)

3.1. Voluntariat a domicilis i en residències (124 projectes)

Es tracta de voluntaris i voluntàries que visiten periòdicament el domicili o la residència de persones grans que no tenen suport social. També inclou un seguiment telefònic. Aquests grups fan companyia, animen les residències, passegen i acompanyen la gent gran al metge.

Des dels **179** projectes dedicats a la gent gran, s'han acompanyat més de **4.000 persones**, amb una inversió d'**1,2 milions** d'euros

3.2. Espais de relació i suport grupal per a la gent gran (48 projectes)

Amb el suport de voluntariat s'organitzen activitats grupals: xerrades, jocs, gimnàstica, manualitats, sortides culturals i excursions per a persones grans sense suport social, generalment en els locals de les parròquies.

3.3. Servei d'atenció domiciliària (7 projectes)

Aquest servei assistencial i educatiu és a domicili, i pretén donar suport a les activitats de la vida diària com la higiene, l'alimentació, la neteja, la salut i la cura de la persona. També inclou la vinculació de la persona a la xarxa familiar i social.

4. Programa de Sense Llar i habitatge (235 projectes)

4.1. Habitatges compartits (85 projectes)

Es tracta d'habitatges d'estada temporal per a persones soles, famílies o mares amb fills, o persones grans en situació de vulnerabilitat social. Tenen espais propis i serveis comuns com bugaderia, neteja o sala d'estar, i compten amb suport professional, educatiu i de voluntariat.

4.2. Centres d'acollida i suport a persones sense llar (de dia o residencials) (39 projectes)

Els espais diürns funcionen diàriament i ofereixen suport personal i serveis com àpats, orientació sanitària, dutxa, bugaderia, consigna i domiciliació de correu... Altres centres d'acollida són residencials de 24 hores. Es tracta de recursos de suport per a persones sense llar que tenen com a objectiu la reincorporació a la vida social, cultural i de lleure de l'entorn. S'hi ofereix la possibilitat de fer un procés tant personal com grupal.

Des dels **235** projectes per lluitar contra l'exclusió residencial, s'han acollit prop de **7.000** persones, amb una inversió propera als **4 milions** d'euros

4.3. Pisos de lloguer social per a persones soles o famílies (83 projectes)

Aquest servei ofereix allotjament en pisos de lloguer assequible a persones soles i a famílies amb fills que tenen problemes per accedir al mercat de lloguer a causa de la seva situació econòmica i/o de vulnerabilitat social. Són habitatges d'estada temporal.

4.4. Millora de l'habitabilitat (reformes i adequació de l'habitatge) (16 projectes)

En aquest servei, un equip de voluntaris especialitzats fa visites a domicili. Realitzen una auditoria energètica i de condicions de l'habitatge, estableixen les accions de millora de l'habitatge i de l'eficiència energètica pertinents i sensibilitzen sobre estalvi energètic i consum responsable. Es dona suport en les millores d'habitabilitat, en funció de cada cas.

4.5. Servei de Mediació en Habitatge (SMH) (12 projectes)

Servei de prevenció de l'exclusió residencial basat en la mediació entre les persones o famílies que no poden pagar i els propietaris dels habitatges o les entitats financeres. També realitza mediació en famílies que tenen dificultats per assumir el lloguer i facilita assessorament en els contractes.

5. Programa de Família i infància (255 projectes)

5.1. Centres oberts o de lleure per a infants, adolescents i joves (33 projectes)

Els centres oberts i de lleure s'adrecen a infants i adolescents d'entre 6 i 16 anys i a joves d'entre 16 i 21 anys i les seves famílies. Obren diàriament i en horari extraescolar de tarda-vespre, i s'hi duen a terme diferents programes d'habilitats i de creixement emocional, i activitats com el reforç escolar, esports, recerca de feina... S'hi vetlla pel seu creixement personal i perquè tinguin un bon estat de salut. Normalment s'hi garanteix el benestar i alguns dies el sopar. Alguns participants són immigrants que han vingut sols i no tenen familiars o amics que els puguin ajudar.

5.2. Reforç educatiu i pedagògic individual i grupal (167 projectes)

Aquests reforços compten amb professionals contractats i voluntariat que ajuden dues tardes per setmana infants i adolescents en etapa d'escolarització obligatòria, a fer les tasques escolars i millorar els hàbits d'estudi i treball.

5.3. Serveis de suport a famílies amb infants, a mares soles amb fills... (45 projectes)

En els espais de guarda, els infants són atesos mentre els pares i/o les mares realitzen cursos de formació d'oficis o de llengua. Amb el suport de professionals, voluntariat i els mateixos pares, els infants poden jugar i fer activitats.

Els centres de suport materns infantils són espais de suport diari per a dones en estat de gestació avançat i/o amb fills d'entre 0 i 3 anys. La seva finalitat és acompanyar les dones en la cria dels seus fills i ajudar a consolidar llaços afectius protectors i generadors d'amor. També s'hi ofereixen tallers grupals per a famílies amb infants petits.

En altres projectes s'acompanya diàriament famílies amb fills menors de 6 anys. Se'ls acompanya de forma integrada i integral en els diferents aspectes de la vida familiar: cria dels petits i els seus germans, temes escolars, formació dels pares i mares, recerca d'habitatge, salut...

5.4. Servei d'atenció a domicilis per a famílies (5 projectes)

Es tracta d'un servei assistencial i educatiu a domicili per donar suport a les necessitats de la vida diària com: la higiene, l'alimentació, la salut, la cura dels fills, l'organització de la llar...

5.5. Centres residencials per a famílies i infants (5 projectes)

Són per a dones soles, per a dones amb fills i alguns per a infants sols. N'hi ha que són per a situacions d'urgència en casos de violència domèstica. D'altres són per poder-s'hi estar un any o més. S'hi ofereix un espai de contenció i seguretat i s'hi acompanya les persones en el seu procés de recuperació de les situacions de violència i/o vulnerabilitat que han viscut.

En els **255** projectes adreçats a les famílies, hi han participat prop de **8.000** persones, amb una inversió que supera els **7 milions** d'euros

6. Programa de Salut (32 projectes)

6.1. Suport psicològic individual, grupal o comunitari (31 projectes)

Aquest servei presta atenció professional (psicològica, psiquiàtrica i d'infermeria) tant ambulatoria com a domicili, treballant amb un pla terapèutic individual, familiar o grupal segons les necessitats de cadascú, per ajudar les persones a resoldre els conflictes emocionals i relacionals. També inclou atenció psiquiàtrica per a malalts mentals severes.

Des del servei també es dona assessorament i suport als professionals de Càritas per poder fer intervencions amb persones que pateixen algun tipus de trastorn mental.

S'hi ofereix un espai de contenció i seguretat i s'hi acompanya les persones en el seu procés de recuperació de les situacions de violència i/o vulnerabilitat que han viscut.

6.2. Centres residencials i d'acollida per a persones amb malalties (1 projecte)

Espais residencials o no, per atendre, acompanyar i tractar educativament i terapèutica persones amb problemes d'addiccions i que es troben en situacions de vulnerabilitat social i econòmica.

7. Programa d'Educació i formació per a adults (129 projectes)

7.1. Centres d'acollida i aprenentatge de la llengua a diferents nivells (93 projectes)

En aquests centres es treballa la incorporació de les persones a la societat d'acollida i es porten a terme cursos de llengua catalana i castellana de diferents nivells. N'hi ha que ofereixen servei de guarderia o cangur.

7.2. Educació i formació d'habilitats personals i relacionals (36 projectes)

Tenen com a objectiu que les persones que ho requereixin treballin els factors que afavoreixen o dificulten la seva inclusió personal, vital i social: formació, salut, relacions –família, amics, parella, lleure– entorn, organització de la vida quotidiana, situació econòmica, estat d'ànim, etc., normalment com a pas previ per iniciar un itinerari laboral.

El programa de Salut ha atès **911 persones** des dels **32 projectes**, amb una inversió de **526.000 d'euros**

En els **129 projectes** adreçats a l'educació i formació dels adults, hi han participat prop de **6.000 persones**, amb una inversió propera al **milió d'euros**

8. Programa d'Inserció sociolaboral i economia social (245 projectes)

8.1. Orientació sociolaboral (93 projectes)

En aquests projectes s'ofereix informació, orientació i assessorament laboral, a escala individual i grupal. Es treballa el currículum de la persona, les necessitats de formació...

8.2. Formació ocupacional i professional (75 projectes)

Es porta a terme formacions tècnicoprofessionals relacionades amb el mercat de treball: atenció a persones grans i infants, electricitat, jardineria, peixateria, cuina, logística, etc. N'hi ha que ofereixen servei de cangur per tal de facilitar-hi l'assistència als pares i mares.

8.3. Intermediació sociolaboral (51 projectes)

Les persones hi aprenen i milloren les eines de recerca de feina i hi poden millorar les seves competències laborals.

8.4. Empreses d'inserció i fundacions laborals (17 projectes)

Són empreses o fundacions de Càritas creades per facilitar la inserció laboral de persones que es troben en situació de vulnerabilitat social i laboral des d'una empresa econòmicament rendible, en la qual es mantenen criteris de qualitat en la prestació de serveis i la gestió, contribuint així al desenvolupament sostenible, econòmic i social. S'ofereixen i mantenen llocs de treball amb formació, acompanyament i seguiment personalitzat en complementarietat amb els agents socials i institucionals del territori.

S'han portat a terme **245 projectes** per a la inserció sociolaboral i l'economia social, amb més de **13.000 participants** i una inversió de **5,7 milions d'euros**

8.5. Altres iniciatives d'economia social (9 projectes)

S'ofereix suport, formació i acompanyament a persones amb dificultats d'inserció laboral que, havent finalitzat amb èxit un procés formatiu i/o d'orientació sociolaboral, estan preparades i motivades per tirar endavant la seva pròpia experiència laboral d'autoocupació.

9. Programa d'Assessoria jurídica (25 projectes)

9.1. Assessoria jurídica general (5 projectes)

Està formada per un equip d'advocats contractats i/o voluntaris que assessoren les persones en diversos àmbits (laboral, d'habitatge, familiar, penal i civil).

9.2. Assessoria jurídica en temes d'estrangeria (20 projectes)

Es tracta d'un equip d'advocats especialitzats en temes migratoris que ofereix una atenció individualitzada informant, assessorant i tramitant permisos, recursos, nacionalitats... al col·lectiu d'immigrants que s'atenen als territoris de Càritas. També es sensibilitza i es forma a la comunitat sobre temes i tràmits jurídics.

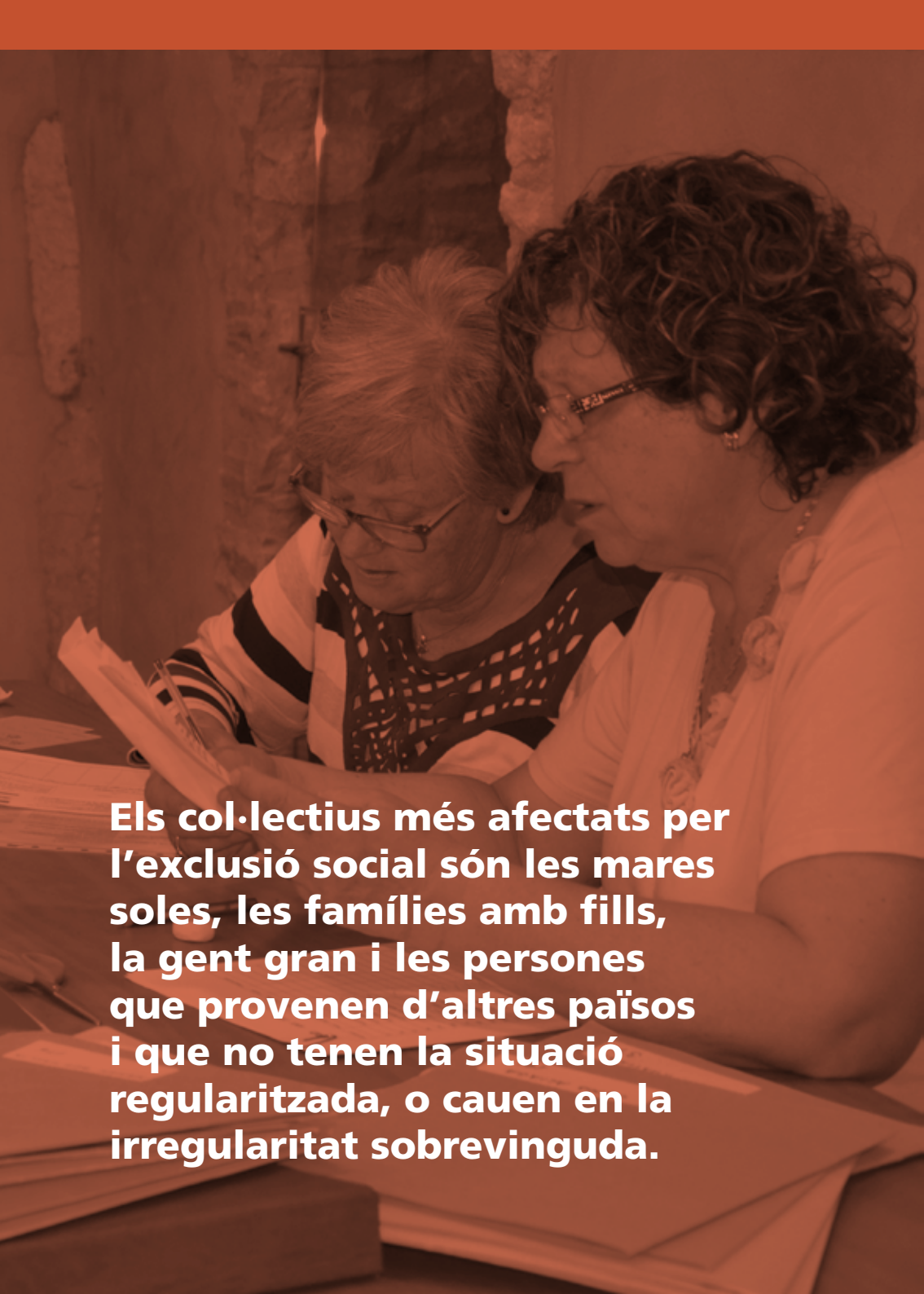

Des dels **25 projectes** s'han assessorat prop de **7.000 persones** amb una inversió de **647.000 euros**

LA FELICIDAD
ES MIRAR AL
OTRO

ANBYAR

A photograph of two women sitting at a desk, looking at documents. The woman on the left has short, light-colored hair and is wearing glasses and a dark top with a white pattern. The woman on the right has dark, curly hair and is wearing glasses and a light-colored top. They are both looking down at the papers on the desk. The image has a warm, orange-toned overlay.

Els col·lectius més afectats per l'exclusió social són les mares soles, les famílies amb fills, la gent gran i les persones que provenen d'altres països i que no tenen la situació regularitzada, o cauen en la irregularitat sobtevinguda.

5 Perfil de les persones ateses per l'acció social

Malgrat que ens trobem en un període de "recuperació", la **ferida de la desigualtat continua oberta** i fa que moltes persones quedin excloses de la nostra societat. Hi ha un conjunt de persones que es troben en una situació de greu vulnerabilitat, que anomenem **en situació d'exclusió social severa**, i la seva la seva situació ha empitjorat els darrers anys. Són persones que acudeixen a les nostres Càritas i que ens mostren que la **precarietat laboral**, en forma d'elevada temporalitat i sous insuficients, **l'elevat preu de l'habitatge** o dels subministraments i les situacions de **soledat no volguda** continuen a l'ordre del dia, amb una vulneració constant dels drets socials més bàsics, i especialment **dels drets que anomenem de "baixa intensitat"**, com l'ocupació, l'habitatge, la garantia d'uns ingressos mínims, els serveis socials, el suport a la criança i l'atenció a les persones amb dependència o amb limitacions en la seva autonomia funcional.

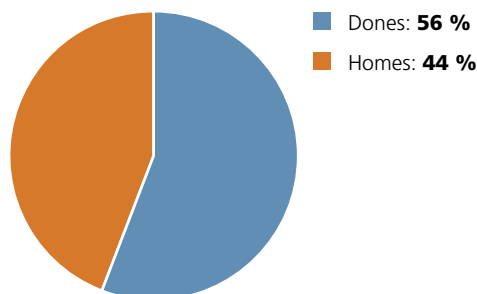
Els col·lectius més afectats per l'exclusió social són les mares soles, les famílies amb fills, la gent gran i les persones que provenen d'altres països i que no tenen la situació regularitzada, o cauen en la irregularitat sobrevinguda.

A Càritas hem continuat atenent més dones que homes, amb una proporció del 56 % femenina i del 44 % masculina, una tendència similar a la dels anys anteriors.

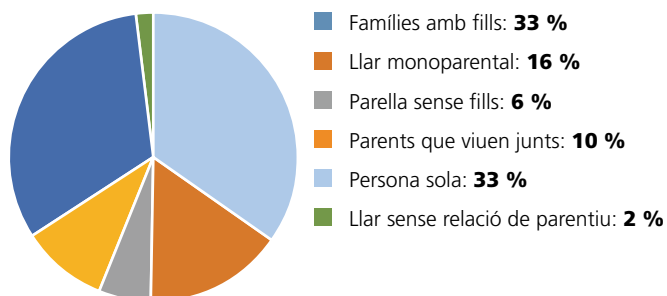
L'any 2018, **69.161 llars** on viuen **220.631 persones** es van beneficiar de l'acció social de les Càritas amb seua a Catalunya.

Sexe de les persones ateses

Tipus de convivència

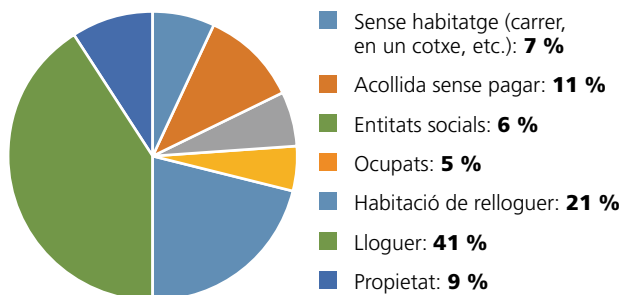

Segons el tipus de convivència, **continuen predominant les famílies amb fills**, que representen el 49 % de les persones ateses, i on hi ha un 16 % de llars monoparentals, per l'elevada vulnerabilitat d'aquest col·lectiu. Cal destacar **l'augment de persones soles**, fins a representar el 33 % del total (més de 10 punts percentuals que l'any anterior), cosa que reflecteix l'augment de les persones sense llar i de persones migrades soles que acudeixen a les Càritas catalanes.

El **49 %** de les persones ateses són majoritàries les famílies amb fills. Augmenta el nombre de persones soles.

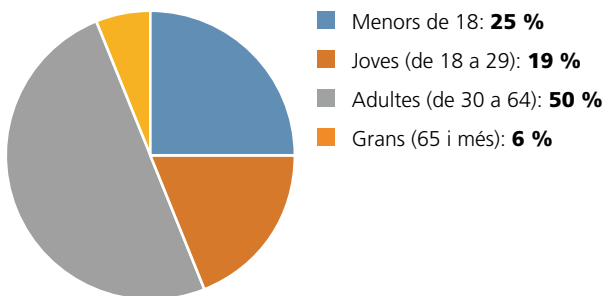
Tinença de l'habitatge

S'incrementa la proporció de persones ateses que viuen de relloguer, són el **21 %** del total.

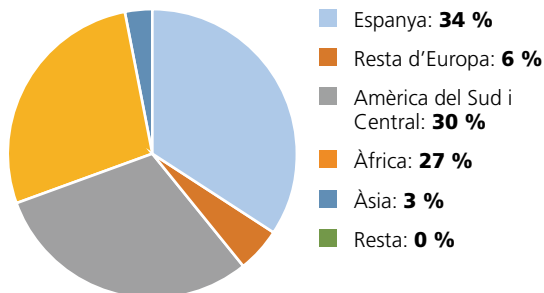
Segons la tinença de l'habitatge de les persones ateses, cal destacar que **les formes d'habitatge que no considerem dignes augmenten**. És a dir, **s'incrementa la proporció de persones ateses que viuen de relloguer** i ara ja són el 21 % del total (10 punts per sobre la proporció de l'any anterior). Són persones que viuen amb **la inseguretat** de no saber quan les poden fer fora de la seva habitació, que potser pateixen restriccions per fer servir el lavabo o la cuina, que han de compartir l'habitatge amb persones desconegudes i **que ho tenen molt difícil per poder-se empadronar**, cosa que els impedeix l'accés a drets bàsics com l'educació o la sanitat. **Augmenta també la proporció de persones sense habitatge** (fins al 7 %), les que estan acollides en cases de familiars o d'amics (11 %), les que estan acollides en entitats socials (6 %), i es manté la proporció de persones que viuen en habitatges ocupats (5 %). En total, la meitat de les persones ateses es troba en un habitatge que no considerem digne. Pel que fa a l'altra meitat, el 41 % viu en règim de lloguer (una proporció que ha caigut 13 punts percentuals des de l'any anterior), i el 9 % restant, en règim de propietat (l'any 2017 eren el 12 %).

Edat de les persones ateses

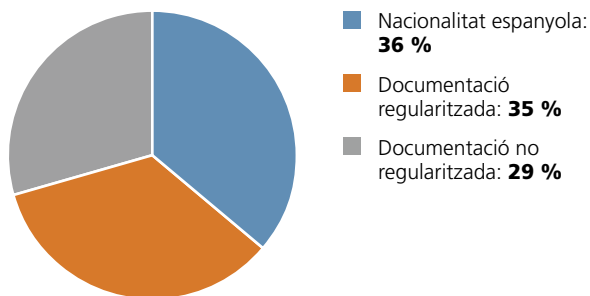
Les franges d'edat de les persones ateses es mantenen pràcticament similars respecte als anys anteriors: la meitat de les persones ateses són adultes, una quarta part són menors i dins de l'altra quarta part la majoria són joves (19 %), i la resta són persones de 65 anys o més (el 6 %).

Zona de naixement

Segons la zona de naixement, es destaca l'augment de pes de les persones ateses provinents **d'Amèrica del Sud i Amèrica central**, fins a representar el 30% del total, cosa que reflecteix l'increment de les persones que han de fugir dels seus països d'origen per situacions de violència (com en els casos de les persones que provenen d'Hondures, El Salvador, etc.). En canvi, disminueix el nombre de persones provinents de l'Àfrica, fins a representar el 27%, i d'Espanya (fins al 34%).

Situació legal

L'augment de persones provinents d'altres països es relaciona amb l'increment de 10 punts percentuals del pes de les persones en situació administrativa irregular, fins a representar el 29 % del total. Les oportunitats encara són més escasses per a aquestes persones, amb una vulneració constant dels seus drets que ens ha de portar a reflexionar. **Les actuals polítiques de migració no posen la persona en el centre**, ans al contrari, dificulten

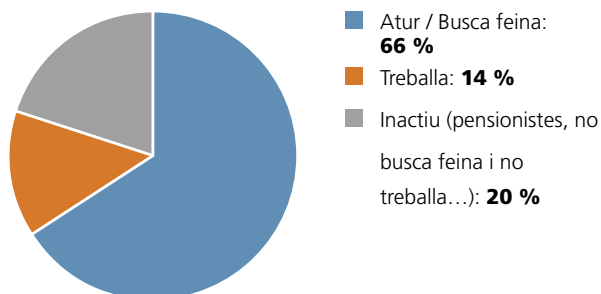
Destaca l'augment de pes de les persones ateses provinents d'Amèrica del Sud i Amèrica central, fins a representar el **30 %**.

El grup més nombrós continua sent el de persones de nacionalitat espanyola, el **36 %**.

l'accés d'aquestes persones a drets tan bàsics com la sanitat, el treball o la participació en la nostra societat, i fomenten pràctiques abusives o explotació laboral.

Tanmateix, el grup més nombrós continua sent el de persones de nacionalitat espanyola (36 %), seguit de les persones estrangeres en situació regular (34 %).

Situació laboral (persones en edat laboral)

Finalment, segons la situació laboral, el 66 % de les persones ateses es troba a l'atur, tot reflectint l'estreta relació entre les situacions d'atur i l'exclusió social. El 14 % de les persones ateses tenen una feina, que sempre és **precària** i no les permet cobrir les necessitats bàsiques.

De fet, en moltes llars veuen com les persones que assumeixen les despeses treballen moltes hores, i malgrat l'esforç personal i familiar, requereixen ajuda per poder pagar totes les factures.

Des de Càritas denunciem que tenir un sou no garanteix poder pagar les despeses de la llar i tenir una vida digna.

La parcialitat involuntària, l'elevada temporalitat i les condicions abusives que comporta treballar sense contracte són les fonts principals de precarietat laboral.

El **66 %** de les persones ateses es troba a l'atur.

Accions significatives

El canvi de Model d'Acció Social i l'Informe La llar és la clau

Càritas Diocesana de **Barcelona** ha estat treballant en el desplegament del seu nou Model d'Acció Social, que posa molt èmfasi en el treball comunitari, la xarxa i el voluntariat. Això ha fet que s'hagi potenciat l'atenció grupal en la majoria dels programes d'atenció i que s'hagin diversificat les portes d'entrada als diferents serveis.

A més a més, Càritas Diocesana de Barcelona elabora informes de caràcter temàtic, amb l'objectiu de sensibilitzar sobre la realitat que veu i de fer propostes de polítiques públiques que podrien millorar la situació de les persones més vulnerables. Els informes publicats el 2018 han estat relacionats amb l'àmbit laboral (*Vides precàries. Quan la precarietat laboral ho envaeix tot*), i amb l'habitatge (*La llar és la clau. Històries d'un dret reconegut però vulnerat*). Aquest darrer inclou propostes per recuperar la funció social de l'habitatge, principalment.

L'enfocament comunitari

Càritas Diocesana de **Girona** destaca el clar enfocament comunitari que s'ha volgut donar a diversos projectes socials arreu de la diòcesi. Accions que han potenciat un espai de trobada per a persones que estan en una situació personal difícil i necessiten sentir-se escoltades i reconegudes per guanyar confiança i autonomia. El que és important d'aquestes accions i projectes és que s'han obert a la població en general, i això ha fet que siguin espais inclusius on tothom té un paper, on tothom pot aportar i alhora rebre. És així com es comparteixen experiències personals, aprenentatges, s'acompanyen les unes a les altres, es creen relacions i es potencien capacitats i potencialitats.

D'aquesta manera s'han treballat les eines necessàries per establir vincles i poder conèixer i participar dels recursos de l'entorn, millorant de forma col·lectiva el benestar de les persones i ajudant a superar situacions de vulnerabilitat. Aquesta metodologia de treball i enfocament s'ha impulsat en els projectes d'horts comunitaris, grups d'apoderament, tallers d'acollida lingüística i cultural, i el projecte de dinamització comunitària.

El projecte Brúixola

El projecte Brúixola, de Càritas **Sant Feliu de Llobregat**, inclou el reforç escolar i el dinar. És molt important poder donar suport acadèmic a tots els infants que participen en els diversos reforços educatius que tenim a Càritas. Tanmateix, tampoc podem obviar el treball de creixement personal i emocional, donat que és la base per poder obtenir una millora en l'aprenentatge d'aquests infants. Aquest aspecte és el que es treballa també amb els adolescents als diversos projectes Brúixola, on també se'ls ofereix el dinar.

Nova metodologia en els itineraris d'inserció laboral

La precarietat laboral és una problemàtica que presenten majoritàriament les persones ateses a Càritas. La realitat ens diu que la recuperació econòmica no arriba a totes les famílies. Un 71 % de les persones ateses estan aturades i busquen feina. Així mateix, tenen un nivell formatiu molt baix que els condiciona i dificulta l'accés al mercat laboral. Per això són importants els processos formatius i l'acompanyament en l'orientació i intermediació en el mercat laboral.

El projecte d'orientació i intermediació sociolaboral de Càritas Diocesana de **Tarragona** busca la millora de l'ocupabilitat de les persones en risc d'exclusió social, a les quals s'orienta i acompanya a través d'un itinerari personal, centrat en les potencialitats i necessitats de la persona, implicant-los en la recerca activa de feina amb la finalitat que puguin incorporar-se al mercat de treball.

L'objectiu és reforçar i prioritzar el programa sociolaboral, creant itineraris d'inserció laboral establint una nova metodologia, amb una documentació i protocols comuns a tota la diòcesi.

L'informe Atrapats en la precarietat: el deute que ofega les famílies més vulnerables

A finals de l'any 2016 es constituí l'Observatori de la Realitat Social a Càritas Diocesana de **Terrassa** amb l'objectiu d'analitzar i fer visible la situació de pobresa i necessitat, sensibilitzar la nostra societat i cercar propostes per millorar les situacions de dificultat de les persones de la Diòcesi de Terrassa. Aquest ens es constituí amb la col·laboració de diferents agents socials, per tal d'aportar un gra de sorra a través dels resultats del mateix estudi i de la reflexió, però també de gestos significatius i projectes concrets.

Un any i mig més tard i amb la feina i col·laboració de Càritas Española, la Fundació FOESSA, la Fundació Pere Tarrés i diverses persones (alcaldes i regidors, polítics, sindicats, acadèmics, agents socials, etc.), a l'abril de 2018 es va fer públic l'informe *Atrapats en la precarietat*.

Els Espais Grapats

Els Espais Grapats de Càritas Diocesana d'**Urgell** s'han desplegat al territori i 265 persones han participat en 53 activitats.

Els Espais Grapats són llocs d'integració de persones de diferents estils i orígens. Les activitats que s'hi fan són variades: tallers de ganxet, manualitats amb materials reciclats, cuines del món, venda de comerç just...

53 propostes que acosten les persones, les ajuden a compartir i viure en la comprensió de l'altre i la superació dels propis límits i de les diferències.

L'any 2018 el 19,3 % de la població catalana es trobava en situació d'exclusió social, i dins d'aquest grup el 9,6 % es trobava en situació d'exclusió social severa.

6 Situació de les persones ateses per les Càritas de Catalunya

1. CONSOLIDACIÓ DE L'EXCLUSIÓ SOCIAL SEVERA I DE LA PRECARIETAT

El recent informe de la Fundació FOESSA¹ sobre *Exclusió i desenvolupament social a Catalunya* ens explica de manera clara la situació de postcrisi que viu la nostra societat. Ens alerta que **ens trobem en una societat polaritzada**, on conviu una part de la societat que ha aconseguit recuperar-se de la crisi i millorar la seva situació i, al mateix temps, un altre grup de persones que empitjora i que es troba en una situació greu de vulnerabilitat, que anomenem exclusió social severa.

L'exclusió social és un procés de pèrdua d'integració o participació de la persona en la societat. És a dir, és la manca de participació de la persona en la vida social, econòmica i cultural de la seva societat, a causa d'una manca de drets, recursos i capacitats bàsiques. És un concepte més ampli que el de pobresa, perquè vol anar més enllà del punt de vista econòmic i fer una mirada multidimensional a la realitat, tal com la veiem des de Càritas. Doncs bé, **l'any 2018, el 19,3 % de la població catalana es trobava en situació d'exclusió social**. I, a més a més, dins d'aquest grup de població, els que es trobaven en situació més greu (que anomenem **exclusió social severa**), **eren el 9,6 %**, amb un augment de 3 dècimes des dels moments pitjors de la crisi, el 2013. El fet que hagi augmentat el nombre de persones en si-

L'exclusió social és un procés de pèrdua d'integració o participació.

¹ El 26 de juny del 2019 la Fundació FOESSA va presentar el seu *VIII Informe sobre exclusión y desarrollo social en España*, i el 3 de juliol l'informe específic per a Catalunya. En trobareu més informació a la pàgina www.foessa.es

tuació de major vulnerabilitat malgrat el moment actual de recuperació econòmica que vivim ens alerta de l'enquistament dins la nostra societat de les situacions més greus d'exclusió social i ens mostra **l'existència de profundes fractures que van més enllà del cycle econòmic**. Són unes deficiències estructurals del nostre model social i econòmic, amb una gran debilitat redistributiva, amb dificultats per no deixar ningú enrere i que no millora la vida de les persones que viuen en la precarietat.

Avui l'exclusió social afecta 1,5 milions de persones a Catalunya, amb el risc que la seva situació s'acabi cronificant i amb el gran procés d'acumulació de dificultats que pateixen. Dificultats que es relacionen, principalment, amb la precarització del treball, l'exclusió residencial, la salut i l'aïllament social.

1.1. EL TREBALL ES PRECARITZA I NO GENERA UNES CONDCIONS DE VIDA DIGNES

L'informe FOESSA posa de manifest que la qualitat de l'ocupació que es genera actualment no és suficient per cobrir les necessitats de les famílies. Si bé històricament l'ocupació ha estat un factor de protecció excel·lent davant les situacions de pobresa i d'exclusió, des de fa un temps la frontera s'ha tornat més difusa: hi ha un grup nombrós de persones que es mouen per l'espai de l'exclusió social i que tenen un treball precari.²

Així, el 13,6 % de les persones que treballen estan en situació d'exclusió social. Hi ha dos grans motors de precarietat. D'una banda, **la parcialitat involuntària** (quan es pregunta al grup de persones amb jornada parcial quina és la raó principal per la qual no treballen a temps complet, el 48 % declara que no han pogut trobar una ocupació a jornada completa). La meitat de les persones amb jornada parcial involuntària es troba en exclusió. D'altra banda, **la temporalitat** (l'exclusió afecta el 26 % de les persones amb contracte temporal i el 12 % de les que tenen contracte indefinit).

Hi ha dos grans motors de precarietat: la parcialitat involuntària i la temporalitat.

² S'entén per treball precari el que proporciona ingressos insuficients i situa les persones treballadores per sota del llindar de pobresa relativa, així com les feines sense contracte, els falsos autònoms, les persones amb jornada parcial involuntària o amb elevada temporalitat.

A més a més, l'atur continua, malgrat que s'ha reduït des dels nivells màxims assolits durant la crisi, **i no tenir feina multiplica per 2,6 el risc de caure en l'exclusió social.**

1.2. L'HABITATGE JA ÉS EL MOTOR PRINCIPAL DE LES SITUACIONS D'EXCLUSIÓ SOCIAL A CATALUNYA

L'habitatge és la dimensió que genera més situacions d'exclusió social, amb 3 de cada 10 persones afectades. De fet, hi ha una estreta relació entre trobar-se en situació d'exclusió social i no disposar d'un habitatge digne, atès que **el 65 % de les persones es troben en exclusió social i residencial a la vegada.**

El preu elevat de l'habitatge condemna el 12,4 % de les persones a viure en situació de pobresa severa. Són famílies que un cop han fet front al cost de l'habitatge es queden per sota de 285 € el mes (si són persones soles) o de 599 € el mes (les famílies de 2 adults i 2 menors). És a dir, prop de **944.000 persones.**

Si tenim en compte les categories Ethos,³ un 4 % de les persones **(al voltant de 300.000) viuen en habitatge "insecur", i un 16 % viuen en habitatge "inadequat", entorn d'1,2 milions de persones.**

A més a més, la insuficiència de recursos econòmics, els costos energètics i la manca de desenvolupament d'unes polítiques públiques d'habitatge han fet que **1 de cada 4 persones s'hagi vist obligada a reduir les despeses en subministraments.**

³ L'ús de les categories Ethos proposades per la Federació Europea d'Organitzacions Nacionals que treballen amb les persones sense llar (FEANTSA) s'ha anat consolidant a escala europea. Dins les quatre categories estipulades, la d'habitatge insegur inclou el règim de relloguer, de lloguer sense contracte, situacions en procés de desnonament o situacions de violència familiar; la categoria d'habitatge inadequat inclou les situacions d'amuntegament, les condicions d'insalubritat dels habitatges que no disposen de cèdula d'habitabilitat i els assentaments informals, principalment.

1.3. L'EXCLUSIÓ SOCIAL I LA SALUT TENEN UNA RELACIÓ BIDIRECCIONAL

El fet que el nombre de persones en situació d'exclusió social severa augmenti té un impacte negatiu sobre la seva salut. De fet, l'exclusió social i la salut es relacionen de manera molt estreta, perquè l'exclusió social impacta negativament en la salut (augmenta la dificultat per accedir a medicaments, a serveis socio-sanitaris o a un règim adequat d'alimentació) i al seu torn els problemes de salut poden incrementar el risc d'exclusió social, perquè poden incrementar el risc d'aïllament i exclusió de la persona que els pateix, sobretot si forma part d'una llar on persisteixen les càrregues associades a la cura de persones o amb algun tipus de discapacitat.

Des de Càritas també observem que **gran part de la desigualtat en l'àmbit sanitari es relaciona amb l'accés a prestacions bàsiques que no són competència de les institucions públiques, com l'odontologia, l'atenció òptica o la salut mental**. A més a més, les situacions d'exclusió social poden impedir que les llars tinguin una alimentació adequada, com és el cas del 4 % de les persones que viuen en llars sense accés a una alimentació bàsica a Catalunya, segons indica el darrer informe de la Fundació FOESSA. L'informe alerta també que prop de **780.000 persones han deixat de comprar medicines i de seguir tractaments per problemes econòmics**.

1.4. AUGMENTEN LES SITUACIONS D'AÏLLAMENT SOCIAL DES DE LA CRISI

Una quarta característica del moment de postcrisi que estem vivint en l'actualitat és l'augment de les situacions de solitud no volguda i d'aïllament social. Des de la crisi s'han esgotat les xarxes de protecció social i familiar de les persones en situació més vulnerable, cosa que se suma a l'augment de les persones en situació d'aïllament social o amb relacions socials adverses. De fet, **un 11,6 % de les persones es troben en situació d'exclusió provocada per l'aïllament social a Catalunya**, amb un augment des de 2013 (8,8 %), tendència que es diferencia de la del conjunt d'Espanya, en que han disminuït els casos d'aïllament social (del 8,5 al 7,5 %).

Des de la crisi s'han esgotat les xarxes de protecció social i familiar.

2. EL MODEL DE SOCIETAT D'AVUI I ELS RISCOS QUE HEM D'AFRONTAR

Aquesta realitat social que acabem de descriure gràcies a l'anàlisi conjunta del darrer informe de la Fundació FOESSA i del dia a dia que veiem des de les diferents Càritas amb seu a Catalunya ens permet veure el model de societat que estem construint i els riscos que hem d'afrontar.

Pel que fa al model de societat que estem construint, en primer lloc cal destacar que hi ha una clara **aposta per l'individualisme**, cosa que dificulta les condicions de vida de les persones amb menys recursos i capacitats per afrontar les dificultats socials. En segon lloc, ens trobem davant d'un model de societat que fa servir **la lògica econòmica i la lògica de mercat**, com a referents tècnics, i fins i tot morals, en la presa de decisions. Un llenguatge econòmic que sempre prioritza el valor de l'intercanvi, i on els drets més bàsics de les persones, com l'habitatge o les cures acaben supeditats i en segon terme. En tercer lloc, ens trobem davant **un model de societat que desconfia de la política i de les institucions**.

Pel que fa als reptes que ens cal afrontar, destaca, en primer lloc, **el risc de la pèrdua de qualitat de la nostra democràcia**. L'informe FOESSA ens alerta que les persones amb baixos ingressos i en situació d'exclusió social participen menys en els processos electorals, amb taxes d'abstenció de fins al 75 % en els barris més desfavorits, tot constituint una **"precarietat política"** que no participa dels canals tradicionals de representació, cosa que fa que la seva veu desaparegui dels processos electorals.

Un segon repte que ens cal afrontar és **el risc de mantenir o incrementar la bretxa de gènere**: els desavantatges de les dones per viure de forma integrada afecten totes les dimensions de l'exclusió social. Destaca la bretxa d'ingressos en l'ocupació i en les prestacions, el major risc d'empobriment, el seu accés més precari a l'habitatge, les diferències en l'estat de salut i la major exposició a situacions d'aïllament social.

En tercer lloc, ens trobem davant els riscos socials derivats dels **fenòmens demogràfics** que s'estan produint a llarg termini i que encara avui en dia no troben resposta en l'adequació dels nostres mecanismes de protecció social. Aquests fenòmens demogràfics acaben derivant en un **increment progressiu de la necessitat de cu-**

Els reptes que ens cal afrontar: el risc de pèrdua de la qualitat de la nostra democràcia, el risc de mantenir o incrementar la bretxa de gènere, i l'increment progressiu de la necessitat de cures.

res, on la família, i especialment les dones, són les que les ho acaben sostenint. Així, segons el darrer informe de la Fundació FOESSA, **una de cada tres llars necessita les cures bé per la criança dels fills, bé per l'edat avançada d'algun membre, bé per dependència o bé per malaltia**. Cal tenir en compte que la mercantilització de les cures que s'està produint en l'actualitat pot acabar provocant que les famílies que no puguin pagar les cures acabin caient en situacions d'exclusió social.

L'especial vulnerabilitat de les llars amb menors i joves es confirma com una tendència preocupant i constitueix el quart repte a afrontar. El 22 % dels menors catalans es troba en situació d'exclusió social, cosa que implica que molts nens i joves que avui creixen en famílies marcades per l'escassetat tindran molt més difícil assolir una ocupació, un habitatge i unes condicions de vida de certa seguretat en les quals es puguin projectar personalment i familiarment en el futur.

Com a conclusió, si volem afrontar aquesta realitat social que estem veient, **i si volem recuperar aquests 1,5 milions de persones que avui en dia es troben expulsades de la nostra societat**, ens cal recuperar, en primer lloc, **una política de consensos en matèria social que estableixi com a prioritat la garantia del dret a un habitatge digne per a totes les persones**. S'ha de garantir que les persones puguin accedir a uns ingressos mínims que cobreixin les seves necessitats bàsiques, amb la implementació **d'una renda garantida que arribi de veritat a totes les persones que la necessiten** i que suavitzï totes les traves burocràtiques que s'estan patint en l'actualitat, així com l'establiment de plans d'ocupació específics per als col·lectius més vulnerables. Finalment, cal tenir en compte que **no només és important l'augment de la despesa social, sinó també la seva redistribució** de manera que arribi a les persones en situació de major vulnerabilitat.

Vivim en una societat desvinculada, en la qual cada vegada és més difícil fer-nos càrrec de les persones que es queden enrere, i per això **necessitem revincular-nos**. La construcció de la comunitat tindrà un paper essencial en aquest objectiu.

Les deu Empreses d'Iniciativa Social (EIS) promogudes per Càritas han inserit laboralment 1.130 treballadors i treballadores l'any 2018.

7 Entitats vinculades

Les Empreses d'Iniciativa Social (EIS) i les fundacions vinculades

El 2018, les Càritas diocesanes amb seu a Catalunya van comptar amb **deu Empreses d'Iniciativa Social (EIS) i dues fundacions vinculades**: una que treballa en l'àmbit de l'habitatge social i l'altra en el de les drogodependències.

Càritas fa una aposta clara per impulsar projectes que fomentin l'economia social i solidària per tal de promoure un model econòmic més just, respectuós amb el medi ambient i que doni oportunitats de treball digne a persones amb dificultats.

Les deu Empreses d'Iniciativa Social (EIS) **van inserir laboralment 1.130 treballadors i treballadores** l'any 2018. Els serveis que ofereixen aquestes empreses, entre d'altres, són: reciclatge de residu tèxtil, missatgeria sostenible, mudances i transports, bugaderia, arranjament d'habitatges, lloguer de materials per a càterings, botigues de roba de segona mà, neteja en general (obres, trasllats, establiments comercials, etc.), manteniment de locals, habitatges i comunitats, buidatge de locals i trasllat a la deixalleria, jardineria, venda, lloguer i reparació de bicicletes.

El que porta aquestes persones a necessitar el suport d'una empresa d'inserció és la necessitat **en joves menors de 30 anys de trobar una primera feina; dones** que després de la criança dels fills no poden aportar una experiència laboral suficient; **llars immigrades** sense seguretat en el seu país d'origen; persones que no tenen o estan **a punt d'esgotar les prestacions d'atur**; persones que depenen per a la seva supervivència dels serveis socials municipals o d'entitats d'ajuda; **persones que no han desenvolupat capacitats laborals** per mantenir la feina que hagin pogut aconseguir, etc.

APASOMI

Brins
d'oportunitats
L'empresa social

Cartaes
Empreses Socials de Catalunya

CECAS
El Centre de Càritas

ecosol
economia social

Fundació
Habitatge Social
Càritas

FUNDACIÓ
Formació i Treball

FUNDACIÓ
Tornar a treballar i estudiar

FUNDACIÓ
volem feina

FUNDACIÓ
XAVIER
PAULES

Ng
NOUGRUPALS
L'IMPACTE SOCIAL

TROBALLEES
Iniciatives Socials de Catalunya

Les dificultats més importants que condicionen aquestes persones a l'hora de trobar una feina són la manca de competències lingüístiques suficients, la falta d'homologació d'estudis reglats en un altre país, una qualificació professional molt bàsica, o bé processos vitals amb moltes dificultats que impedeixen un ordre en la presa de decisions.

El volum de gestió de les deu EIS el 2018 va ser de 21.055.065,59 d'euros.

154 famílies i 739 persones es van beneficiar de l'actuació del Centre Català de Solidaritat (CECAS) en temes de drogodependència, amb una inversió d'**1.946.309,10 euros**; i **1.392 persones** es van beneficiar del suport en habitatge social de la Fundació Foment de l'Habitatge Social, amb un pressupost de **3.368.499,83 euros**.

APASOMI

(Càritas Diocesana de Terrassa)

www.caritasdtr.org/apasomi

Brins d'oportunitats

(Càritas Diocesana de Sant Feliu de Llobregat)

www.brinsoportunitats.cat

Cartaes Tàrrega

(Càritas Parroquial de Tàrrega)

www.cartaestarrega.com

Centre Català de Solidaritat, Fundació Privada

www.cecasfundacio.cat

Economia Solidària-ECOSOL

(Càritas Diocesana de Girona)

www.caritasgirona.cat/ecosol

Fundació Foment de l'Habitatge Social

(Càritas Diocesana de Barcelona)

www.habitatgesocial.org

Fundació Formació i Treball

(Càritas Diocesana de Barcelona)

<https://formacioitreball.org>

Fundació Jaume Rubió i Rubió

(Càritas Diocesana de Lleida)

www.fundacionjaumerubioirubio.cat

Fundació Volem Feina

(Càritas Diocesana de Solsona)

www.volemfeina.org

Fundació Xavier Paules

(Càritas Diocesana de Solsona)

(Càritas Parroquial de Cervera)

www.fundacioxavierpaules.cat

Nougrapats

(Càritas Diocesana d'Urgell)

www.nougrapats.cat

Troballes

(Càritas Diocesana de Lleida)

<http://troballes.org>

8 Comunicació, sensibilització i denúncia

Càritas té un triple compromís en l'àmbit de la comunicació. Es tracta d'informar sobre l'acció que desenvolupem, denunciar les situacions d'injustícia i les causes que generen pobresa i exclusió, i sensibilitzar la comunitat cristiana i la societat en general envers l'exclusió social.

El procés de sensibilitzar a Càritas és un procés que busca despertar, incitar, animar, acompanyar i transformar les ments, els cors i les consciències de les persones per fer créixer l'amor, la solidaritat i la fraternitat entre elles.

La comunicació no és només informació, comunicar és una forma de relacionar-se, d'interaccionar amb els altres. **Entenem la comunicació com una eina de transformació social**. La nostra estratègia comunicativa inclou la publicació de continguts mitjançant canals propis, la difusió de campanyes de sensibilització, l'organització d'actes, l'activitat permanent a les xarxes socials i la presència als mitjans de comunicació tradicionals i digitals, que són col·laboradors i garants de la nostra credibilitat. La combinació de totes aquestes eines i sobretot la fidelització cada vegada més important dels públics actius de les xarxes socials ens permet millorar l'abast del nostre missatge any rere any.

Les campanyes de sensibilització realitzades estan dirigides no solament a la comunitat cristiana, sinó a totes les persones de la nostra societat. **El seu objectiu és fer conèixer la realitat social que estem vivint** i el compromís que hem de tenir per tal de poder fer un món millor. Aquestes campanyes de sensibilització i comunicació es plantegen en coordinació amb Càritas Española i Càritas Catalunya. El 2018, les campanyes més destacades que es van desenvolupar van ser:

- "El teu compromís millora el món"
- "Millor 2", campanya de l'IRPF
- Campanya de Corpus Christi
- Campanya del Dia del Migrant: "Compartint el viatge"
- Campanya del "Treball digne"
- Campanya de Nadal "Sigues part de la solució contra la pobresa"

"No hem d'exhibir el que fem, però sí fer-nos presents, mostrar tota la feina que fem i tota la feina que queda per fer"

Miquel, 43 anys, voluntari responsable del programa de Comunicació de Càritas Diocesana de Lleida

IV Trobada de Càritas Catalunya

Cada dos anys se celebra una gran trobada del voluntariat de les Càritas diocesanes catalanes. Després de les trobades de Barcelona (2012), Girona (2014) i Tarragona (2016), el 2018 es va fer la trobada a la ciutat de Lleida. El sentit d'aquestes trobades és reforçar la formació del nostre voluntariat, crear espais d'intercanvi d'experiències i compartir reflexions al voltant del servei del voluntariat a Càritas.

Aprenentatge-servei

Promovem que els alumnes de secundària de les escoles i instituts del territori experimentin i protagonitzin accions de compromís solidari i cívic en les diferents entitats de l'entorn per tal de col·laborar amb la ciutadania i posar en joc els coneixements i capacitats dels joves al servei de la comunitat.

Entitats amb cor

Càritas treballa amb múltiples organismes i entitats per portar a terme la seva tasca prioritària: acompanyar i promocionar les persones més vulnerables. Quan treballem amb altres entitats i institucions, ho fem amb una actitud de diàleg i de respecte mutu.

El treball en xarxa i la cooperació amb les entitats i institucions del territori formen part del nostre ideari i del model d'acció social que desenvolupem. La lluita contra la pobresa i l'exclusió social és una tasca compartida amb tots els agents socials que treballem amb els mateixos objectius.

Creat al 2002, el programa "Entitats amb cor" (inicialment s'anomenà "Empreses amb cor") s'ha consolidat a la majoria de les Càritas diocesanes catalanes com una eina de sensibilització de les empreses, clubs esportius, entitats culturals, universitats, i també de mobilització de recursos.

Accions de denúncia profètica o incidència política

La nostra denúncia profètica (rigorosa, compromesa, responsablement crítica i propositiva) o incidència política forma part de la missió de Càritas. En aquest sentit, el 2018 s'ha finalitzat el procés d'elaboració del **VIII Informe sobre exclusión y desarrollo social en España** de Cáritas Española i l'**Informe sobre exclusió i desenvolupament social a Catalunya**. També es van publicar diferents estudis des dels observatoris o equips d'anàlisi social de Càritas Diocesana de Barcelona, Càritas Diocesana de Girona i Càritas Diocesana de Terrassa.

9 Animació Comunitària

La comunitat cristiana és polièdrica, oberta, solidària. El que dona sentit a l'acció de Càritas és la vinculació amb les comunitats cristianes dels pobles i ciutats en què treballem. És per això que acompanyar les persones, escoltar-les, guiar-les -quan cal- és part de la nostra manera d'enfocar l'acció social.

L'animació comunitària és per a Càritas **un dels pilars fonamentals d'intervenció**. Per això hem tingut com a objectiu acompanyar les Càritas per tal que siguin les protagonistes de l'acció sociocaritativa de l'Església i alhora esdevinguin agents clau de transformació i participació del barri, poble o ciutat.

La finalitat de l'animació comunitària és la d'acompanyar, formar i despertar consciències a les persones perquè entre tots construïm **una Església pobre i per als pobres**.

Treballem amb el repte diari d'enfocar la nostra acció a la pròpia comunitat, treballant amb una metodologia comunitària en què els nostres projectes i accions són desenvolupats i impulsats per la mateixa comunitat per donar resposta a la realitat i necessitats d'aquesta comunitat. Fem aquesta acció acompanyant i formant els equips per aquesta tasca, **apostant per la participació activa de totes les persones que formen Càritas** (participants, voluntariat i personal contractat), treballant en equip i en xarxa com a pilar fonamental de la nostra intervenció i, alhora, promovent la conscienciació de les persones, la seva organització i mobilització com a dimensions fonamentals per aconseguir la transformació social (en termes de justícia i cohesió social) que desitgem.

“Quan ens trobem a la coordinadora de les Càritas parroquials, ens sentim acompanyades, sentim que som Església i que formem part d’una comunitat on no fem accions aïllades, sinó que treballem, cadascú des de la seva realitat, per un projecte comú”

**Teresa, 77 anys,
coordinadora d’una
Càritas parroquial**

Per aconseguir una societat cohesionada, cal que les persones es trobin, es coneguin, comparteixin espais, intercanviïn experiències i reflexions en comunitat, superant i enriquint-se de les diferències, i establint ponts i xarxes de relacions que afavoreixen i enriqueixen el conjunt de la població. Aquesta és la finalitat de les accions comunitàries que desenvolupem a Càritas als pobles, barris i ciutats. A la pràctica es tracta d'espais de trobada molt diversos, oberts a tothom, que cerquen la participació de les persones en situació de vulnerabilitat en les activitats i serveis dels pobles i ciutats, amb l'objectiu d'ampliar la xarxa de relacions socials i afavorir la interculturalitat i una vivència positiva de la diversitat.

*Treballem per fer dels nostres pobles i barris una **comunitat**, formada per persones amb **històries i orígens diversos**, amb els mateixos **drets** i la mateixa **dignitat**, on es donin **relacions** de bon veïnatge i entre tots i totes tirem endavant **projectes** orientats al **bé comú**.*

10 Dades econòmiques 2018

Els recursos econòmics són gestionats de forma acurada i realitzant un exhaustiu control de l'aplicació dels recursos. Els comptes han estat auditats per la consultora Entrelines Audidores, i es troben disponibles al web de Càritas Catalunya.

INGRESSOS 2018

42.898.931,93 €

FONTS PRIVADES	29.743.470,46 €	69,33 %
Col·laboradors periòdics (socis)	2.868.862,25 €	6,69 %
Donants	5.288.619,54 €	12,33 %
Campanyes (Corpus, Nadal...) a transferir	2.160.855,97 €	5,04 %
Herències i llegats	9.781.923,32 €	22,81 %
Entitats religioses / Parròquies	1.114.451,51 €	2,60 %
Entitats privades	5.584.530,49 €	13,02 %
Prestació de serveis / Vendes	2.235.417,28 €	5,22 %
Aportació persones ateses	708.810,10 €	1,65 %
FONTS PÚBLIQUES	11.394.055,36 €	26,56 %
Subvencions d'àmbit europeu	28.145,00 €	0,06 %
Subvencions d'àmbit estatal	64.791,76 €	0,15 %
Subvencions d'àmbit autonòmic	3.285.824,07 €	7,65 %
Subvencions d'àmbit local	4.768.039,80 €	11,11 %
Aportació IRPF aplicat a l'acció social	3.247.254,73 €	7,56 %
ALTRES FONTS	1.761.406,11 €	4,11 %
Aportacions en espècie	1.476.147,99 €	3,45 %
Altres ingressos	285.258,12 €	7,56 %

DESPESES 2018

43.346.612,67 €

Acció Social (programes i projectes)	35.665.607,10 €	82,29 %
Gestió i administració	5.126.474,71 €	11,82 %
Dinamització i acompanyament al territori, formació i voluntariat	927.494,03 €	2,14 %
Comunicació i sensibilització, captació	1.369.173,92 €	3,15 %
Cooperació internacional (projectes i emergències)	53.942,74 €	0,12 %
Col·laboració amb CECAS	203.920,17 €	0,48 %

RESULTAT DE L'EXERCICI 2018

Total ingressos	42.898.931,93 €
Total despeses	43.346.612,67 €
TOTAL	- 447.680,74 €

DETALL DE LES DESPESES DELS PROGRAMES I PROJECTES D'ACCIÓ SOCIAL: 35.665.607,10 €

5.196.352,40 €

14,57 %

Programa d'Acollida i acompanyament

10.534.889,50 €

29,54 %

Programa de Cobertura de les necessitats bàsiques

1.254.401,93 €

3,52 %

Programa de Gent gran

3.747.821,98 €

10,50 %

Programa de Sense llar i habitatge

7.120.406,73 €

19,97 %

Programa de Família i infància

526.035,58 €

1,48 %

Programa de Salut

950.267,50 €

2,66 %

Programa d'Educació i formació per a adults

5.688.719,49 €

15,85 %

Programa d'Inserció sociolaboral i economia social

646.711,99 €

1,81 %

Programa d'Assessoria jurídica

DETALL DE L'ORIGEN PÚBLIC O PRIVAT DELS INGRESSOS 2018

Aportacions privades:	31.504.876,57 €	73,44 %
Aportacions públiques:	11.394.055,36 €	26,56 %
TOTAL INGRESSOS	42.898.931,93 €	

Persones al servei de persones

L'acció de Càritas és possible gràcies a l'aportació fonamental dels voluntaris, socis, donants, tècnics, les comunitats cristianes i les entitats col·laboradores.

Les persones voluntàries a Càritas constitueixen un fonament bàsic i insubstituïble de l'acció de l'entitat, tenen un compromís comunitari, fratern i solidari amb els drets humans i la igualtat de totes les persones, i lluiten per una societat on tothom tingui un lloc i una vida digna. **Són agents de transformació social.** Per això, per a Càritas, el voluntariat esdevé una opció institucional que necessita dedicar els recursos i esforços necessaris a cada nivell d'intervenció: parroquial, interparroquial, arxiprestal i diocesà.

A Càritas oferim **formació** a les persones voluntàries i contractades, i ho fem amb l'objectiu d'afavorir un procés continu d'aprenentatge i reflexió que ens ajudi a revisar i millorar la nostra acció. La finalitat és poder donar la millor resposta a les situacions de vulnerabilitat.

Les persones **sòcies i donants** són una part fonamental de la nostra base social. La seva confiança i el seu compromís personal són imprescindibles per desenvolupar els projectes de Càritas contra l'exclusió social.

Les persones **contractades** per Càritas són professionals que treballen al costat dels voluntaris per facilitar entre tots que els valors i la missió de l'entitat es facin realitat.

Equips de les Càritas diocesanes:

12.778 persones

Persones voluntàries: **12.215**

Persones contractades: **557**

16.616 col·laboradors (socis, donants...)

Particulars: **14.852**

Empreses: **1.764**

Persones voluntàries:

Dones: **66,53 %**

Homes: **33,47 %**

Edats:

Fins a 20 anys: **2,9 %**

De 21 a 40 anys: **6,8 %**

De 41 a 60 anys: **21,4 %**

Més de 61 anys: **68,8 %**

Sigues part de la solució contra la pobresa

Per què fer-se de Càritas?

L'acció de Càritas és possible gràcies a la col·laboració desinteressada de moltes persones.

Fer-se de Càritas és un gest de solidaritat que implica un compromís i una aposta per una societat més justa.

La teva col·laboració anirà destinada als diferents programes que les Càritas diocesanes amb seu a Catalunya efectuen al nostre territori.

Gràcies per ser part de la solució contra la pobresa.

Col·labora amb nosaltres:

Per donar resposta a les persones necessitades que atenem, hi ha diferents possibilitats de col·laboració amb les Càritas diocesanes amb seu a Catalunya i amb la mateixa Càritas Catalunya:

- Fer-se voluntari i dedicar una part del temps i dels coneixements als altres.
- Fer-se soci i aportar una quantitat periòdica que cadascú decideix o fer donatius puntuals.
- Possibilitar la inserció laboral oferint llocs de treball o facilitar pràctiques laborals.
- Facilitar el lloguer d'habitatges per a persones necessitades amb la supervisió de Càritas.
- Deixar un llegat o una herència.
- Contractar els serveis de les nostres empreses d'economia social.
- Promoure actes lúdics o esportius en benefici de Càritas.
- Col·laborar a través del nostre programa "Entitats amb cor", que compta amb el suport d'empreses, fundacions, clubs esportius, universitats i altres entitats.
- Interaccionar i compartir a les nostres xarxes socials.

Aportacions econòmiques:
ES26 2100 0006 3202 0131 0198

Càritas diocesanes amb seu a Catalunya.

Barcelona

Via Laietana, 5, entresòl
08003 Barcelona
Tel.: 933 446 900
infocaritas@caritasbcn.org
<https://caritas.barcelona/>

Girona

Pujada de la Mercè, 8
17004 Girona
Tel.: 972 204 980
caritas@caritasgirona.cat
www.caritasgirona.cat

Lleida

Pl. de Sant Josep, 2
25002 Lleida
Tel.: 973 283 081
caritasdiocesana@caritaslleida.net
www.caritaslleida.net

Sant Feliu de Llobregat

Armenteres, 35
08980 Sant Feliu de Llobregat
Tel.: 936 527 770
secretaria@caritassantfeliu.cat
www.caritassantfeliu.cat

Solsona

Pl. dels Màrtirs, 7
25200 Cervera
Tel.: 973 532 879
secretaria.cdsolsona@caritas.es
www.caritasdiocesanasonsolsona.cat

Tarragona

Armanyà, 16
43004 Tarragona
Tel.: 877 449 866
caritas@caritasdtarragona.cat
www.caritasdtarragona.cat

Terrassa

Duran i Sors, 11
08201 Sabadell
Tel.: 931 433 984
info@caritasdiocesanaterrassa.cat
www.caritasdiocesanaterrassa.cat

Tortosa

Croera, 7
43500 Tortosa
Tel.: 977 441 143
secretaria.cdtortosa@caritas.es
www.caritastortosa.org

Urgell

Bisbe Guitart, 27-29
25700 La Seu d'Urgell
Tel.: 973 351 266
caritas.cdurgell@caritas.es
www.caritasurgell.cat

Vic

Torras i Baiges, 4 baixos
08500 Vic
Tel.: 938 860 483
correu.cdvic@caritas.es
www.caritasbv.cat

Dels Àngels, 18, entresòl
08001 Barcelona
tel. 934 126 864
info@caritascatalunya.cat
www.caritascatalunya.cat

[www.facebook.com/
Caritas-Catalunya](https://www.facebook.com/Caritas-Catalunya)

[www.twitter.com/
CaritasCatalunya](https://www.twitter.com/CaritasCatalunya)